

Лесовець Оксана Дмитрівна, Степанова Анна Леонідівна

студентки 1-го курсу магістратури

факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

УСНОВЛЕННЯ ДІТЕЙ-ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ

Актуальними питаннями сучасного суспільства є наявність проблем, що пов'язані з існуванням соціально незахищених верств населення, серед яких значну увагу потрібно приділити дітям-сиротам та дітям, які залишилися без батьківського піклування. За даними, оприлюдненими Державною службою статистики України, на кінець 2017 року в Україні проживає 70240 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування [2].

Можна вважати, що саме усиновлення є найбільш вдалою формою влаштування дітей-сиріт задля їх подальшого виховання та забезпечення. При визначенні черговості усиновлення законодавець, для захисту прав та інтересів дитини, надає перевагу, у першу чергу, родичам дитини. У наступну чергу, – розглядається варіант можливості усиновлення дитини громадянами України, і вже потім – іноземними громадянами. Останній варіант є досить дискусійним та має як прибічників, так і противників [3].

Аспекти проблематики усиновлення іноземними громадянами вивчалися у працях О. О. Дюжевої, І. А. Зіміної, Е. О. Петухової, В. А. Рясенцева, Ю. С. Червоного, та інших учених.

Міжнародне усиновлення можна визначити як тип усиновлення дитини зі зміною країни, у якій вона звикла жити, без урахування національності батьків [1]. Існує низка міжнародних нормативно-правових актів, що стосуються питання усиновлення. Зокрема, значуще місце серед них посідають Декларація ООН про соціальні та законодавчі принципи захисту дітей на покращення їх добробуту (1986 р.), Конвенція ООН про права дитини (1989 р.) тощо.

Сімейним Кодексом України у статті 283 встановлено, що усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України, відбувається на загальних засадах, які визначені Главою 18 СК у статтях 208 – 242. Частина друга статті 283 містить положення про те, що дитина, яка є громадянином України, може бути усиновлена

іноземцем, якщо вона перебуває не менш як один рік на обліку в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей і досягла п'яти років [4]. Проте може бути усиновленою й дитина, що не досягла цього віку, але лише в разі наявності в неї певних захворювань, перелік яких затверджує Кабінет Міністрів України.

Заява про усиновлення подається до суду після виконання всіх вимог, визначених законодавчими та підзаконними актами. Спочатку іноземні громадяни, які бажають усиновити дитину в Україні, збирають необхідний пакет документів та особисто подають його до Міністерства соціальної політики. Після цього Мінсоцполітики ставить заявників на облік кандидатів в усиновлення. Потім розпочинається робота з Департаментом з захисту дітей та усиновлення. Цей орган надає інформацію про дітей, які можуть бути усиновленими та направляє іноземних кандидатів в усиновлення для знайомства та встановлення контакту з дитиною. Потім до Служби у справах дітей подається заява про бажання усиновлення, після розгляду якої служба надає висновок про доцільність усиновлення. Лише після цього заявники знову звертаються до Мінсоцполітики, яке надає згоду на таке усиновлення.

Суд розглядає справи про усиновлення в порядку окремого провадження. Стаття 311 визначає перелік документів, які додаються до заяви про усиновлення та ч. 3 вказаної статті розширює його для осіб без громадянства, що постійно проживають за межами України та іноземців [5]. При розгляді справ про усиновлення іноземцями дитини, яка є громадянином України, законодавством передбачена обов'язкова участь особливого суб'єкта – представника Міністерства соціальної політики України. Як свідчить аналіз судової практики, представник Міністерства соціальної політики України в більшості випадків не з'являється в судові засідання, просить розглянути справу без його участі та надає згоду чи вказує, що не заперечує проти усиновлення. Судом досконально встановлюється законність підстав для усиновлення, усебічно досліджуються всі подані документи, висновки органу опіки та піклування. Задля захисту прав та інтересів дитини суд також повинен з'ясувати щирість намірів усиновлювачів, їх стан здоров'я, матеріальне становище, здатність забезпечити стабільні та гармонійні умови для життя дитини.

Важливим є налагодження позитивного контакту між усиновлювачами та усиновлюваною дитиною.

Дослідивши та проаналізувавши судові рішення у справах про усиновлення іноземними громадянами, можна дійти висновку, що в більшості суди задовольняють такі заяви. Це можна пояснити складністю самої процедури усиновлення – до самого розгляду заяви майбутнім усиновлювачам потрібно зібрати велику кількість документів та пройти перевірки в державних органах. За даними Мінсоцальної політики, у 2017 році в Україні було усиновлено іноземними громадянами – 323 дитини, та з них – 75 дітей з особливими потребами [2].

Таким чином, процедура міжнародного усиновлення є доволі складною та тривалою. Суд повинен об'єктивно дослідити всі подані документи, заслухати всіх учасників справи, а також урахувати думку самої дитини, якщо вона досягла віку усвідомлення події. Також варто зазначити, що існування інституту міждержавного усиновлення позитивно впливає на шанси підлітків-сиріт та дітей-сиріт, що страждають на тяжкі захворювання, виховуватися в повноцінній родині.

Список використаних джерел

1. Божик О. В. Кримінально-правова охорона міждержавного усиновлення / О. В. Божик // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – Вип. 47. – С. 80-84.
 2. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
 3. Румянцева-Козовник А. В. Правові аспекти усиновлення іноземних дітей / А. В. Румянцева-Козовник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://Nashp.2014_6_14.pdf.
 4. Сімейний Кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
 5. Цивільний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
- Науковий керівник: к.ю.н., доцент Апалькова І. С.*